

Studijų raida Vilniaus universiteto Hidrologijos ir klimatologijos katedroje

Development of Studies at the Department
of Hydrology and Climatology of Vilnius University

Arūnas BUKANTIS¹

¹Vilniaus universitetas, Chemijos ir geomokslų fakultetas, Geomokslų institutas, arunas.bukantis@gf.vu.lt

¹Vilnius University, Faculty of Chemistry and Geosciences, Institute of Geosciences, arunas.bukantis@gf.vu.lt

DOI: <https://doi.org/10.15388/Klimatokaita.2020.22>

Universitetinių meteorologijos studijų Lietuvoje pradininkas – Kazys Sleževičius (1890–1953). Jis Kaune buvusiame valstybinio Lietuvos universiteto Matematikos-gamtos fakultete 1923 m. įkūrė Geofizikos kabinetą, kuris 1930 m. perorganizuotas į Geofizikos ir meteorologijos katedrą.

1930 m. birželio 7 d. Lietuvos Respublikos prezidento A. Smetonos pasirašytu įstatymu Kaune veikusiam Lietuvos universitetui suteiktas Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) vardas, paskelbtas statutas, kuriame išdėstyta ir naujoji VDU struktūra. Nustatyta, kad Matematikos-gamtos fakultetą sudaro 12 katedrų, viena iš jų – Geofizikos ir meteorologijos katedra. Katedros vedėju skiriamas prof. K. Sleževičius. Iki 1940 m. meteorologinės ir klimatologinės tematikos diplominius darbus apgynė 14 katedros studentų. Svarbiausi to laikotarpio mokslo darbai buvo geofizikos, oro dulketumo, atmosferos cirkuliacijos bei Lietuvos klimato tyrimai, meteorologijos metraščių rengimas. Jiems vadovavo prof. K. Sleževičius. Susigrąžinus Vilnių, VDU Matematikos-gamtos fakultetas 1940 m. vasarą perkeltas į Vilnių, o Geofizikos ir meteorologijos katedra – į Vilniaus universiteto Gamtos fakultetą. Todėl dabartinės Vilniaus universiteto Hidrologijos ir klimatologijos katedros ištakos siejamos su VDU. Katedros vedėju prof. K. Sleževičius buvo iki mirties 1953 m.

1960 m. katedroje pradeda dirbti hidrologas, Sankt Peterburgo (tuometinio Leningrado) hidrometeorologijos instituto absolventas Antanas Barisas, suaktyvėja hidrologinės tematikos tyrimai, imami rengti hidrologinės krypties diplominiai darbai.

1961 m. katedra reorganizuojama į Hidrologijos ir klimatologijos katedrą. Nuo tada iki pat 1991 m. pamėčiui buvo ruošiami dviejų geografijos specializacijų absolventai: hidrologai ir meteorologai. Nuo 1992 m. pradėti rengti universalesnio profilio specialistai – hidrometeorologai.

Perėjus prie dvipakopės (bakalauro ir magistro) studijų sistemos, 1995 m. išleista pirmoji geografijos krypties hidrometeorologijos specializacijos bakalaurų, o 1997 m. – magistrų laida. 1999 m. pirmą kartą buvo priimti studentai į atskirą bakalauro studijų programą Hidrologija ir meteorologija. Kasmet į šią studijų programą (dabar ji vadinasi Meteorologija ir hidrologija) priimama po 15–25 studentus. Katedroje taip pat studijuoja fizinės geografijos krypties doktorantai. Nuo 1998 m. disertacijas apgynė 11 doktorantų.

Iš viso 1930–2019 m. katedroje apgintas 871 baigiamasis meteorologijos ir hidrologijos krypties darbas. Iš jų 401 pagal penkerių metų studijų programą, 114 magistro darbų ir 356 bakalauro darbai.

Pastaraisiais metais katedros darbuotojų ir studentų moksliniuose darbuose vyrauja šios temos: Lietuvos ir Baltijos regiono klimato svyravimai, atmosferos cirkuliacijos procesai, Baltijos jūros ir jos krantų tyrimai, upių ir ežerų hidrologija, biometeorologija, distancinių metodų taikymas hidrometeorologijoje ir kt. Nuo 2012 m., atidarius automatinę meteorologijos stotį, plėtojami Vilniaus miesto mikroklimato tyrimai.